

ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสาหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ The Volunteer Spirit Knowledge, Attitude, and Behavior After Project-Based Learning Experience

ศักดิ์มงคล เชื้อทอง

Sakmongkon Chueatong

นุสรุ นามเดช

Nusara Namdej

จิราภรณ์ ชื่นฉ่ำ

Jeeraporn Chuencham

ดวงดาว อุบลแย้ม

Daungdao Ubolyaem

นงคาร รังแดง

Nongkan Rangdang

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี

Borommarajonnani College of Nursing, Saraburi

E-mail: sakmongkon@bcns.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสาหลังการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต 2) เพื่อถอดบทเรียนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต โดยมีการเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบสอบถามความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 2) แบบสะท้อนคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาล หลังการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน จัดอยู่ในระดับมาก

2. ผลการถอดบทเรียนพบว่านักศึกษาที่มีความเต็มใจและเต็มใจกับการทำกิจกรรมจิตอาสา เมื่อเห็นผลงานของตนจึงเกิดความปลื้มปิติภายในจิตใจ มีความสุข ถึงแม้จะเหนื่อยและต้องทำงานกับขยะสิ่งสกปรก สะท้อนจากคำพูดนักศึกษาว่า “การทำจิตอาสาครั้งทำให้ได้เรียนรู้จักตนเองและคนอื่นมากขึ้น ได้เรียนรู้ว่าการช่วยเหลือซึ่งกันและกันสิ่งสุดท้ายคือความสุขในใจ”

คำสำคัญ: ความรู้, ทักษะ, พฤติกรรม, จิตอาสา, การเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน

Abstract

This research article was a part of the volunteer spirit knowledge, attitude, and behavior after project-based learning experience research. The purpose of this study were to 1) study the knowledge, attitude, and behavior of Bachelor of Nursing Students' volunteer after project-based learning in the integrated courses of the General Education, and 2) lesson learned from the project-based learning experiences among the Bachelor Nursing Students in integrated courses of the General Education. This study was the survey research design. The population and samples were 120 of the first year nursing students at Borommarajonnani College of Nursing, Saraburi. The research instruments were 1) the volunteer knowledge, attitude, and behavior questionnaire, the Cronbach's alpha coefficient was .90, and 2) The reflective thinking record. The data was analyzed by using statistic package included percentage, mean, and standard deviation. The result revealed that;

1. The volunteer knowledge, attitude, and behavior of nursing students after project-based learning were at the high level.

2. The lesson learned found that the students were willing and full of volunteer activities. They were delight in the mind and happy after they completed their work, even though they tired and had to work with the waste things. The reflective quote was "The volunteer activities led me to learn more about myself and others. I learned to help each other and the last thing was happiness in my heart.

Keywords: knowledge, attitude, behavior, volunteer, project-based learning

บทนำ

ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงและสังคมโลกที่มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันจนเป็นสภาพไร้พรมแดน มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วจนกระทบชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม (สุรัชย์ พุทธิกรฐานกุล, 2559) การมีค่านิยมทางวัตถุนิยมมากขึ้น เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม จนก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา เช่น ปัญหาสารเสพติด อาชญากรรม ความรุนแรงทางเพศ ตลอดจนปัญหาหลุมพราง สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติทั้งจากมนุษย์และธรรมชาติ (รุจน์ หาเรือนทอง, 2557) รัฐบาลมีความพยายามที่จะจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ด้วยทรัพยากรที่จำกัดจึงจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของประชาชนจิตอาสาที่อยากจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยเข้ามาดูแลสังคม สิ่งแวดล้อม ชุมชน ตลอดจนแก้ไขปัญหาดังกล่าว จิตอาสาเป็นคุณธรรมของพลเมืองที่จะส่งเสริมให้สังคมมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาเนื่องจากการมีพลเมืองตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคม เชื่อมมั่นในความสามารถของตนเองและการรวมกลุ่มปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้จะทำให้พลเมืองที่มีคุณภาพ รับรู้สิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่พลเมือง จิตอาสา หมายถึง การกระทำความดีที่เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยแรงกายหรือสิ่งของเงินทอง การเห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญจำเป็นมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม (ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์, 2550; สุดาพรรณ บินนอก, 2551; สุภาพร ทศพระรินทร์, 2556) พฤติกรรมของผู้มีจิตอาสา สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) มีจิตใจเมตตาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น เข้าช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกเท่าที่ตนเองสามารถทำได้ ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังใจโดยไม่หวังผลตอบแทน 2) มีจิตใจเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสียสละเวลาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม 3) มีจิตใจมุ่งมั่นเพื่อพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น มีพฤติกรรมที่ใฝ่หาความรู้และเพียรพยายามที่จะแก้ไขปัญหาของส่วนรวม โดยไม่ขัดกับระเบียบวินัย กฎหมาย และศีลธรรมอันดีงาม และ 4) มีจิตสาธารณะ มีการประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอยู่เสมอ รวมถึงการเข้าร่วมหรือให้ความร่วมมือกับชุมชนหรือสังคมตามกำลังความสามารถของตน เคารพสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น (วิชัย วงษ์ใหญ่, มปป.)

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้จัดโครงการพลังอาสาสมัครเพื่อสังคมในประเทศไทย เมื่อสิบกว่าปีที่ผ่านมาภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิ ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนไทยและต่างชาติ น้ำใจของคนไทยที่ให้น้อยอย่างจริงใจและไม่ทิ้งกันในยามประสบความทุกข์ร้อนเป็นที่กล่าวขวัญกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก อีกทั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้สวรรคตได้เกิดพลังจิตอาสาเป็นอย่างมากตลอดระยะเวลา 1 ปี ภายใต้การดำเนินโครงการจิตอาสา เช่น โครงการเฉพาะกิจงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ และโครงการจิตอาสา เราทำความดีด้วยหัวใจ

จิตอาสาเป็นคุณลักษณะทางคุณธรรมที่สำคัญและถูกกำหนดให้เป็นอัตลักษณ์คุณธรรมของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อสำเร็จการศึกษาจะไปทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลหรือโรงพยาบาลอำเภอที่ห่างไกล การปลูกฝังคุณลักษณะจิตอาสาให้แก่ผู้เรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สถาบันพระบรมราชชนกได้กำหนดรายวิชาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะจิตอาสา ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตอาสา ได้แก่ การแสดงออกถึงการมีจิตสาธารณะในการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาโดยคำนึงถึงส่วนรวมและสังคม (หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต, 2561) ในปีการศึกษา 2561 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ทำการออกแบบการเรียนการสอนหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป โดยบูรณาการ 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคนและวิชาชีพวิทยาการเพื่อ

การพัฒนามนุษย์ และจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project base learning) ในหัวข้อโครงการจิตอาสา ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบจากการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนร่วมกันกำหนดเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ แล้วดำเนินการแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและจากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ ระยะที่ 2 ระยะวางแผนโครงการ ระยะที่ 3 ดำเนินโครงการตามที่กำหนดไว้ และระยะที่ 4 สรุปโครงการ (ทิตินา แหมมณี, 2555; บุปผา เรืองรอง, 2555) ซึ่งเป็นการจัดให้นักศึกษาได้การเรียนรู้การดำเนินงานจิตอาสาจากประสบการณ์จริง ด้วยการจัดทำโครงการตามความสนใจของตนตามกระบวนการเรียนรู้ของการเรียนแบบโครงการเป็นฐานโดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษาคอยสนับสนุนช่วยเหลือ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ภายหลังเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนรูปแบบโครงการบูรณาการ 3 รายวิชา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมทั้งในรายวิชาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีจิตอาสาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสาหลังการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาบูรณาการวิชาการศึกษาทั่วไปของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต
2. เพื่อถอดบทเรียนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาบูรณาการวิชาการศึกษาทั่วไปของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 120 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพและวิชาศิลปะ วิชาการเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มี 2 ชุด ได้แก่

1. เป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ของทฤษฎีความรู้ ทักษะและพฤติกรรม (KAP) ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี GPA ภูมิฐานะและประสบการณ์การเป็นกรรมการองค์กร/สโมสรนักศึกษา/จิตอาสาและ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการมีจิตอาสาสำหรับนักศึกษาพยาบาล

2. แบบสะท้อนคิด

การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ของทฤษฎีความรู้ ทักษะและพฤติกรรม (KAP) ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.93 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงโดยรวมเท่ากับ .90

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กรกฎาคม 2561 - ตุลาคม 2561 ระยะเวลา 90 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ เป็นระยะที่นักศึกษาและผู้สอนใช้เวลาในการพูดคุยเพื่อค้นหาหัวข้อและคัดเลือกหัวข้อที่น่าสนใจและมีคุณค่าในการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานบูรณาการ 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคน และวิชาศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาคน และมีการส่งเสริมทักษะพื้นฐานของทั้ง 3 รายวิชาที่จะบูรณาการ โดยหัวข้อ ควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือมีความคุ้นเคยเพื่อจะสามารถตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษาได้ ควรใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า อย่างน้อย 1 สัปดาห์

ระยะที่ 2 วางแผนโครงการ ซึ่งสิ่งสำคัญของระยะนี้คือการกำหนดวัตถุประสงค์ว่าต้องการเรียนรู้อะไร กำหนดขอบเขตเนื้อหา ระยะเวลาและวิธีการศึกษา ด้วยการสร้างแผนภูมิเครือข่ายการเรียนรู้ (Web) หรือแผนภูมิความคิด (Concept Map) และทำการระดมสมองเพื่อวางแผนในการศึกษาและร่วมกันตั้งคำถามเพื่อค้นหาคำตอบโดยการสืบสวน

ระยะที่ 3 ดำเนินโครงการตามที่กำหนดไว้ จำนวน 28 ชั่วโมง เน้นได้แก่ โครงการจิตอาสาดูแลเด็กป่วยในหอผู้ป่วย การพัฒนาภูมิทัศน์ภายในวิทยาลัยฯ ค่ายอาสาพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา โครงการปรับปรุงห้องสมุดวิทยาลัยฯ โครงการปรับปรุงสนามกีฬาของวิทยาลัยฯ เน้นที่กระบวนการแก้ปัญหาซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนแบบโครงการเพราะนักศึกษาจะได้รับข้อมูลใหม่จากประสบการณ์ตรง หรือจากแหล่งข้อมูลพื้นฐานผ่านการสนทนา พูดคุยกับบุคคลและสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น การดูวีดิทัศน์ การอ่านหนังสือ เป็นต้น

ระยะที่ 4 สรุปโครงการ ประกอบด้วยเตรียมการสำหรับการนำเสนอผลการศึกษาในโครงการจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดง การจัดนิทรรศการ การสาธิต เพื่อให้อาจารย์ ผู้บริหารและเพื่อนๆ ได้ชมผลงานและกิจกรรมที่จัดขึ้น รวมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้จากโครงการเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการทำแบบสอบถามผ่าน Google form ในสัปดาห์สุดท้ายเมื่อการจัดการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลศึกษาคำารู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสาหลังการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาบูรณาการวิชาการศึกษาทั่วไปของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

1) ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 94.17 GPA ระหว่าง 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 43.30 ไม่เคยมีประสบการณ์เป็นจิตอาสา คิดเป็นร้อยละ 52.5

2) ความรู้ เกี่ยวกับจิตอาสา ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี ภายหลังจากการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐานในรายวิชาบูรณาการวิชาการศึกษาทั่วไป พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.16

3) ทศนคติเกี่ยวกับการมีจิตอาสา ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ภายหลังการเรียนรู้แบบโครงการบูรณาการ 3 รายวิชา พบว่า มีทศนคติเกี่ยวกับการมีจิตอาสาโดยรวมอยู่ในระดับดี และมีทศนคิตรายข้ออยู่ในระดับดีทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 11 การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ก่อให้เกิดความสามัคคีและพลังจิตอาสา ข้อ 10 ความร่วมมือของหลายคนทำให้เกิดพลังในการแก้ปัญหาสังคม หรือพลังจิตอาสา และ ข้อ 7 ความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทำให้สังคมสงบสุข โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51, 4.50 และ 4.47 ตามลำดับ

4) พฤติกรรมเกี่ยวกับการมีจิตอาสา ของนักศึกษาพยาบาล ภายหลังการเรียนรู้แบบโครงการบูรณาการ 3 รายวิชา พบว่า มีพฤติกรรมจิตอาสาโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยคะแนนรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลางและมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 15 ข้าพเจ้าเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาสังคม ข้อ 10 ทำกิจกรรมจิตอาสาแล้วส่งผลให้มีความสุขและความประทับใจ และข้อ 12 สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการเรียนแบบโครงการสู่การทำกิจกรรมจิตอาสาได้จริง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37, 4.28 และ 4.10 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 4 เข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวกับจิตอาสานอกวิทยาลัย ข้อ 6 บริจาคทรัพย์/สิ่งของให้แก่กลุ่มชมรมหรือมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือสังคม และข้อ 7 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้ง เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50, 3.54 และ 3.55 ตามลำดับ

2. ผลการถอดบทเรียนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการในรายวิชาบูรณาการวิชาการศึกษาทั่วไปของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

1) นักศึกษาได้เรียนรู้ตามขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน มีการวิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะบริเวณวิทยาลัยพยาบาล วางแผนและเขียนโครงการเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ในวิทยาลัยพยาบาล โดยใช้หลัก 5 ส และการจัดการกับขยะไปไม่ โดยทำปุ๋ยหมักใช้จุลินทรีย์

2) นักศึกษาสามารถอธิบายการมีพฤติกรรมจิตอาสา รวมทั้งการพัฒนาการมีจิตอาสาได้ อธิบายปัญหาสิ่งแวดล้อมและบทบาทของพยาบาลในการดูแลสิ่งแวดล้อมได้ สามารถเขียนโครงการได้ถูกต้องตามรูปแบบโดยได้รับข้อเสนอแนะและแก้ไขงานตามข้อเสนอแนะจนได้งานที่ถูกต้อง และประยุกต์แนวคิดปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ในการจัดทำโครงการ

3) น.ศ.บันทึกการเรียนรู้ทุกสัปดาห์ สิ่งที่ได้เรียนรู้ในการทำกิจกรรมจิตอาสา มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและบอกแนวทางการแก้ปัญหา แต่ลักษณะการเขียนบันทึกการเรียนรู้ นักศึกษาบางส่วนยังเขียนไม่ลึกซึ้งและยังไม่สะท้อนถึงความเข้าใจของคำว่าจิตอาสา

4) มีความเต็มใจและเต็มที่กับการทำกิจกรรม เมื่อเห็นผลงานของตนจึงเกิดความปลื้มปิติภายในจิตใจ มีความสุข ถึงแม้จะเหนื่อยและต้องทำงานกับขยะสิ่งสกปรก สะท้อนจากคำพูดนักศึกษาว่า “การทำจิตอาสาครั้งทำให้ได้เรียนรู้จักตนเองและคนอื่นมากขึ้น ได้เรียนรู้ว่าการช่วยเหลือซึ่งกันและกันสิ่งสุดท้ายคือความสุขในใจ”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี ภายหลังการเรียนรู้แบบโครงการ อยู่ในระดับปานกลางถึงมากทุกรายการ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ผลการวิเคราะห์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการเรียนรู้แบบโครงการ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siti Raba'ah Hamzah และคณะ (2007) ศึกษาในระดับ

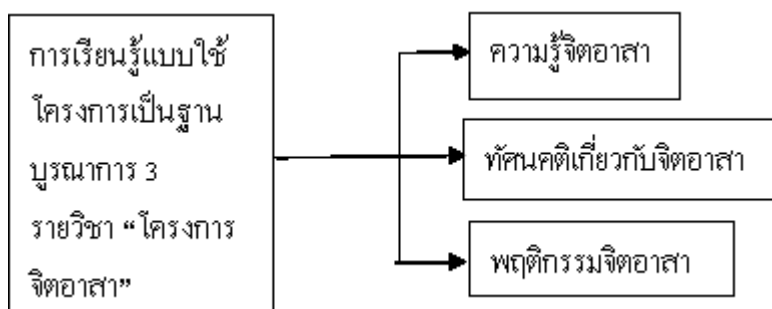
ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่มีต่อการเป็นอาสาสมัครในนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5019 คนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง โดยการตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาร้อยละ 94.6 มีความรู้ระดับมาก

2) ด้านทัศนคติ พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อจิตอาสาในระดับดี เป็นส่วนใหญ่ แสดงว่านักศึกษามีทัศนคติทางบวกต่อจิตอาสา สอดคล้องกับงานวิจัย Siti Raba'ah Hamzah และคณะ (2007) ศึกษาในระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่มีต่อการเป็นอาสาสมัครในนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5019 คนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง โดยการตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาร้อยละ 94.6 มีทัศนคติระดับดี

3) ด้านพฤติกรรมจิตอาสา ผลการวิเคราะห์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย งานวิจัย Siti Raba'ah Hamzah และคณะ (2007) ศึกษาในระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่มีต่อการเป็นอาสาสมัครในนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5019 คนจากมหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง โดยการตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาร้อยละ 94.6 มีพฤติกรรมระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

การศึกษานี้เกิดองค์ความรู้การวิจัยกล่าวคือ การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นฐาน และแนวคิดทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการจิตอาสาของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบจากการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ที่มา: ศักดิ์มิ่งคล เชื้อทอง และคณะ, 2564

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการบูรณาการ 3 รายวิชา มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจิตอาสา ในทิศทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1.1) จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษาด้านทัศนคติอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมจิตอาสาทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเฉพาะกิจกรรมในหลักสูตร ควรบูรณาการกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องและพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน อันจะสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

1.2) ควรมีการพัฒนาจิตอาสาของนักศึกษา อย่างต่อเนื่องในทุกชั้นปี เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการวิจัยเชิงประเมิณผลเพื่อติดตามผลควมมีจิตอาสาระยะยาว ในระหว่างศึกษา ภายหลังสำเร็จการศึกษา 1 ปี 3 ปี หรือ 5 ปี

2.2) ควรมีการวิจัย ทศนคติและพฤติกรรมจิตอาสาในด้านอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2550). **แนวทางการส่งเสริมงานจิตอาสาในระบบบริการสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- กัญชิตา ประพุดิธรรม. (2555). **คู่มือจิตอาสา สำหรับผู้ไม่พิการในความดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสร้างเสริมสุขภาพคนพิการ.
- ธรรณปพร หงษ์ทอง. (2561). **รายงานวิจัย**. แรงจูงใจของจิตอาสาเฉพาะกิจในงานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9.
- บุบผา เรืองรอง. (2555). **การให้การศึกษาและการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมของเด็กปฐมวัย**. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปิ่นหย้า จิตต์นุกุลศิริ. (2557). **กระบวนการสื่อสารเรื่อง “จิตอาสา” ของมูลนิธิพุทธมณีเจี๊หวั่น ในทัศนะของผู้นำทางสังคมไทย**. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพมหานคร.
- พระพรหมบัณฑิต. (2561). **จิตอาสากับการพัฒนาที่ยั่งยืน**. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุพา ศิริลักษณ์ และบัณฑิตา อินสมบัติ. (2559). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่มีต่อความสามารถด้านการสังเกต ด้านการจำแนกและการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัย. **วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ**. 6 (10). 151 - 164.
- รุจน์ หาเรือนทรง. (15 เม.ย. 2564). **การเปลี่ยนแปลงทางสังคม**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.slideshare.net/ssuserc553d7/pisa-37573155>. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564.
- วิชัย โชควิวัฒน์, และสันติสุข โสภณศิริ. (2561). **หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. 2561 พ่อหมอขาว เฉียบแหลม หมอจิตอาสาแห่งดงเค็ง**. นนทบุรี: พี เอ็น เอส ครีเอชั่น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ ปรีน.
- ศักดิ์มิ่งคล เชื้อทอง, จีราภรณ์ ชื่นฉ่ำ, นัยนา ภูม และพัชรีญา เชียงตา. (2555). ผลของโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะต่อความมีจิตสาธารณะและความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรบุรี. **วารสารการพยาบาลและการศึกษา**. 5 (2), 30 - 36.
- ศักดิ์มิ่งคล เชื้อทอง, ประกริต รัชวัตร, จีราภรณ์ ชื่นฉ่ำ และนัยนา ภูม. (2550). **รายงานวิจัย**. การประเมินผลโครงการ “เยาวชนสรรบุรี รวมพลังจิตอาสาเพื่อสังคม”.
- สุตาภรณ์ วิจิตชัยสาคร. (2551). ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อพัฒนาการของพฤติกรรมด้านสังคม ของเด็กปฐมวัยและเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วม. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัชย์ พุฒิกุลกรกุล. (10 มี.ค. 2564). **“ภาพนิ่งไม่มีวันตาย” จุดเด่นที่แตกต่างของ ILLUSION**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://www.marketingoops.com/exclusive>. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2564.
- S.Jacues, S.Bissey and A.Martin. (2016). Multidisciplinary Project Based Learning Within a Collaborative Framework. **Journal of iJet**. 11 (12), 36 – 44.
- Siti Rabah Hamzah, Turiman Suandi, Khairunisa Mohd Daud, Mohammad RezaHamzah, Azizan Bahari, Wan Mahrom Ahmad Shah, Ahmad, Ismail Ali. (2007). **Knowledge Attitude and spirit of Volunteerism among students in public institution of Higher learning**.